

O Izerskim Parku Ciemnego Nieba

Izerski Park Ciemnego Nieba(IPCN) został utworzony 4 listopada 2009 roku. Realizacja tego nowatorskiego w skali Europy projektu możliwa jest dzięki współpracy następujących instytucji z Polski i Republiki Czeskiej:

- Instytut Astronomiczny Uniwersytetu Wrocławskiego
- Instytut Astronomiczny Akademii Nauk Republiki Czeskiej
- Nadleśnictwo Świeradów
- Nadleśnictwo Szklarska Poręba
- Obszar Krajobrazu Chronionego Jizerské hory
- Dyrekcja Regionalna Lasów Republiki Czeskiej w Libercu

IPCN zajmuje powierzchnię prawie 75 km², po polskiej i czeskiej stronie Gór Izerskich. Jest pierwszym na świecie transgranicznym parkiem ciemnego nieba. Park powstał w ramach Międzynarodowego Roku Astronomii 2009.

IPCN obejmuje swym zasięgiem górną, graniczną część doliny Izery oraz dolinę Jizerki wraz z otaczającymi je grzbietami górskimi. Granice parku poprowadzone są Wysokim Grzbietem Izerskim od Smrku do Wysokiej Kopy, dalej granica biegnie na południe przez Cichą Równię aż do mostu kolejowego na Izerze położonego tuż przed stacją Harrachov. Od mostu granica skręca na północny-zachód i przez Černý vrch położony w pobliżu osady Jizerka dociera na Smrk. Obszar parku jest słabo zaludniony, a zatem jest tu niewielka sztuczne światła. To z kolei przekłada się na dobrą jakość nocnego środowiska i nieba. Na izerskim niebie można zobaczyć prawie 2000 gwiazd, podczas gdy w centrach dużych miast jest to poniżej 500. Widok nieba taki jak w Górach Izerskich, niestety, staje się coraz rzadszy. Ponad połowa Europejczyków nie może zobaczyć takiego nocnego nieba z miejsca zamieszkania, a wszystko za sprawą zanieczyszczenia światłem.

Zanieczyszczenie światłem

Zanieczyszczenie światłem to używane przez człowieka w nocy sztuczne światło, które nie służy nikomu, nie jest potrzebne lub stanowi utrudnienie, a nawet zagrożenie.

Źródłem tego zanieczyszczenia jest źle zaprojektowane oświetlenie zewnętrzne (oświetlenie uliczne, iluminacja budynków, oświetlenie reklam, itp.), które jest nieodpowiednio osłonięte lub źle skierowane, jaśniejsze niż jest to potrzebne lub działa w czasie, gdy jest zbędne.

Skutki zanieczyszczenia światłem przejawiają się w wielu dziedzinach życia:

- astronomia – zanieczyszczenie światłem rozjaśnia sztucznie nocne niebo i utrudnia, a czasem wręcz uniemożliwia astronomom obserwowanie nieba;
- kultura i estetyka – sztuczne rozjaśnienie nieba zbędnym światłem zubaża krajobraz o ważną składową – ciemny, rozgwieżdżony nieboskłon, który od zawsze inspirował i kształtował człowieka;
- środowisko – brak ciemności w nocy zaburza naturalne cykle światła i ciemności wpływając niekorzystnie na florę i faunę;
- zdrowie – nadmiar sztucznego światła w nocy może prowadzić u człowieka do wielu poważnych dolegliwości i chorób;
- ekonomia – używanie sztucznego światła w niewłaściwy, nieefektywny sposób powoduje wymierne straty związane z marnowaniem wyprodukowanej energii elektrycznej
- bezpieczeństwo – źle zaprojektowane oświetlenie uliczne pogarsza zdolność widzenia uczestnikom ruchu drogowego, zmniejszając poziom bezpieczeństwa.

Aby zminimalizować skutki zanieczyszczenia światłem powinniśmy:

- mądrze wykorzystywać sztuczne oświetlenie zewnętrzne używając źródeł światła o jasności nie większej niż jest potrzebna, wyłączając je lub zmniejszając jego jasność, gdy jest to możliwe oraz stosując obudowy lamp kierujące światło tylko na obszar, który chcemy mieć oświetlony
- chronić te obszary na Ziemi, które nie są lub są mało zanieczyszczone światłem. Obszary takie, zwane rezerwatami lub parkami ciemnego nieba, pełnią też ważną rolę edukacyjną, pomagając uświadamiać nam jak poważnym problemem jest zanieczyszczenie światłem. Jest to także wspiana atrakcja turystyczna -miejsca, gdzie każdy może zachwycić się nocnym niebem.

Cele utworzenia IPCN i ich realizacja

Podobnie jak inne parki ciemnego nieba istniejące na świecie, IPCN jest miejscem, które przybliży nam problem zanieczyszczenia światłem i daje możliwość obserwowania nocnego nieba pełnego gwiazd. Ponadto park ma na celu wskazywać racjonalne sposoby minimalizowania zanieczyszczenia światłem i propagować ochronę nocnego środowiska.

Zadania te realizowane będą poprzez:

- materiały informacyjne (ulotki, broszury, tablice)
- atrakcje astronomiczne (astroturystyczne) pozwalające poznawać Wszechświat (Projekty Izerskie, otwarte obserwacje nieba, spotkania z astronomami, ...)
- monitorowanie stanu nocnego środowiska
- współpraca z władzami lokalnymi (zachęcanie do efektywniejszego wykorzystania oświetlenia ulicznego)
- (dalsza przyszłość) wymiana oświetlenia zewnętrznego znajdującego się na obszarze parku na bardziej wydajne i minimalizujące zanieczyszczenie światłem

Adresy internetowe

Izerski Park Ciemnego Nieba: www.izera-darksky.eu

Projekty Izerskie (astroturystykaw Górach Izerskich): www.astro.uni.wroc.pl/projekty_izerskie

O zanieczyszczeniu światłem: www.astro.uni.wroc.pl/ciemna_strona_swiatla

Program "Ciemne Niebo" stowarzyszenia Polaris: www.ciemneniebo.pl

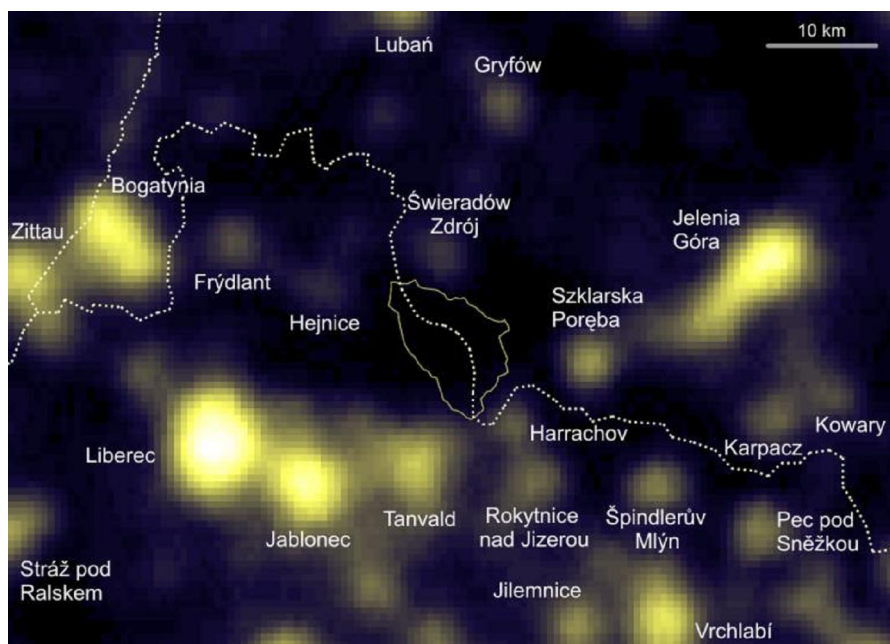
Międzynarodowe Towarzystwo Ciemnego Nieba (IDA, International Dark-Sky Association): www.darksky.org

Międzynarodowy Rok Astronomii 2009:

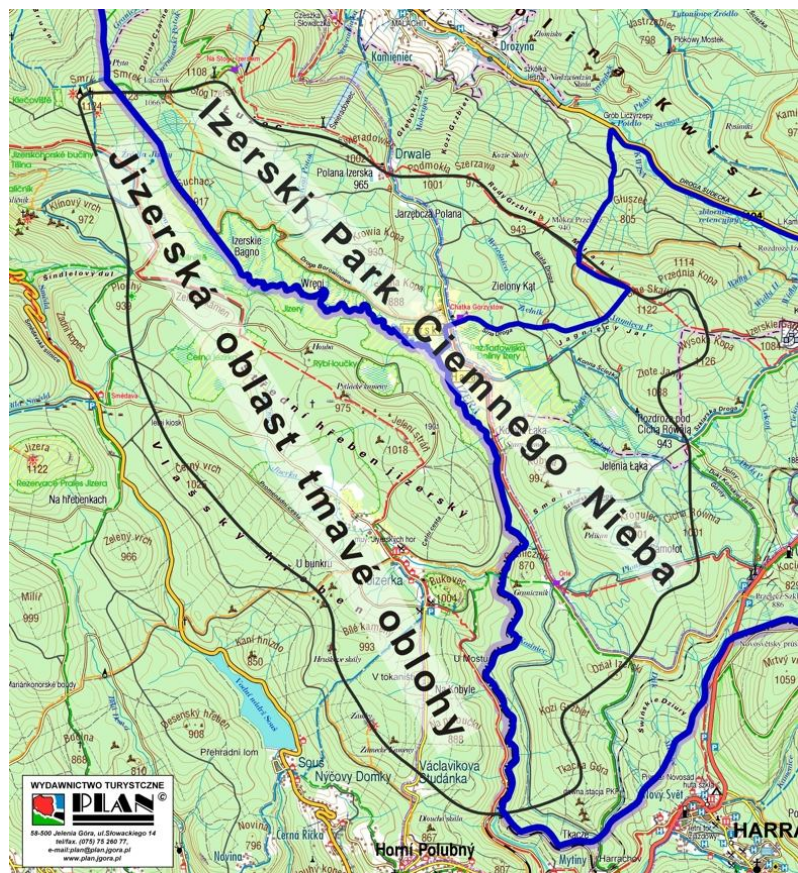
www.astronomia2009.pl(w języku polskim)

www.astronomy2009.org(w języku angielskim)

Nocne zdjęcie satelitarne Gór Iżerskich i okolic. Granice IPCN zaznaczono linią żółtą. Złe oświetlenie zewnętrzne sprawia, że miasta są widoczne jako jasne wyspy światła. (wizualizację wykonano na podstawie danych NASA)

Granice Iżerskiego Park Ciemnego Nieba naniesione na mapę turystyczną.